

Täysistunto

Tiistai 15.1.2019 klo 14.00—20.48

14. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain 52 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 88/2018 vp Tiina Elovaara sin ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

20.25 **Tiina Elovaara sin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siis jättänyt lakialoitteen, jossa ehdotan, että oleskelulupaa hakevilla maahanmuuttajilla olisi mahdollisuus osoittaa oleskelukelpoisuutensa aktiivisen ja onnistuneen kotoutumisen perusteella ja heille voitaisiin myöntää niin sanottu sisuviisumi. Siinä lyhyesti asiasisältö.

Tosiaan lakialoite on saanut nimen sisuviisumi siitä ajatuksesta, että tällä hetkellä maahanmuuttajalla ei ole mahdollisuutta osoittaa omaa aktiivisuuttaan juurikaan, eli tavallaan oleskelulupaa hakiessa sillä ikään kuin ei tällä hetkellä lain silmissä ole hirveästi merkitystä, mitä tekee tai ei tee. Tämä on ikään kuin kädenojennus niille ihmisille, jotka osoittavat sisukkuutta siinä, että he haluavat olla Suomessa, oppia mahdollisesti suomen kielen, päästä työhön, opiskella, perustaa yrityksen. Yhtenä esimerkkinä nuori turvapaikanhakija, joka on käynyt suomalaisen lukion hyvin menestyksekkäästi, on opetellut lyhyessä ajassa suomen kielen ja haluaa ehdottomasti hakeutua korkeakouluun ja maksaa takaisin sen yhteiskunnan panoksen, joka häneen on sijoitettu. Tällaisissa tapauksissa on ikään kuin meidän resurssiemme hukkaamista, jos me käännytämme Suomesta pois tällaiset henkilöt, jotka voisivat tuoda meille tänne hyvinvointia ja osaamista. On tärkeää tunnistaa maahanmuuttajista ne ihmiset, joilla on jo olemassa olevaa osaamista, ja ottaa se hyöty käyttöön.

Tämä ei siis rajaa mitenkään turvapaikan saamisen perusteita. Tämä ei vie oikeuksia keneltäkään. Tämä tuo tällaisen elementin lainsäädäntöön, ulkomaalaislain 52 §:ään, jossa lukisi: ”Suomessa olevalle ulkomaalaiselle myönnetään jatkuva oleskelulupa, jos oleskeluluvan epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta hänen terveydentilansa, Suomeen syntyneiden siteiden, aktiivisen ja onnistuneen kotoutumisen tai muun yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi, kun erityisesti otetaan huomioon olosuhteet, joihin hän joutuisi kotimaassaan, tai hänen haavoittuva asemansa.”

Lisäys tähän pykälään ovat oikeastaan nuo sanat ”aktiivinen ja onnistunut kotoutuminen”, jota tällä aloitteella halutaan lainsäädännössä huomioida ja jota pidän sinänsä muutenkin järkevänä ajatuksena nyt, kun jälleen maahanmuuttopolitiikka on kovassa keskustelussa. On tärkeää, että tunnistamme, että se pitää sisällään hyvin erityyppisiä ihmisiä ja hyvin erityyppisiä ryhmittymiä, ja koska me toivomme, että ne ihmiset, jotka meille tänne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 141/2018 vp

Suomeen saapuvat, tänne kotoutuisivat ja olisivat aktiivisia, siitä syystä toivon, että eduskunta antaisi kannatustaan tälle asialle ja olisimme siinä mielessä nyt tasapainoisella linjalla suomalaisessa maahanmuuttopolitiikassa.

Toivonkin, että tämä herättää hieman keskustelua täällä salissa. Kiitos niille edustajille, jotka vielä näin myöhään illalla jaksavat täällä olla.

20.29 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Nyt on oltava aika varovaisia siinä, ettemme lisää humanitäärisen maahanmuuton vetovoimaisuutta, Suomen vetovoimaisuutta siinä suhteessa. Sen tähden on hyvin tarkkaan harkittava tällaisia laajennuksia. Meillä on vakava tilanne monella tavalla, koska turvallisuustilanne Suomessa on heikentynyt nopeasti ja merkittävästi osin epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan johdosta. Erityisesti meidän nuoret, lapset, tytöt ovat vaarassa.

On siis katsottava, mitä tehdään, siitä lähtökohdasta, miten parannetaan tilannetta niin meillä kuin myös lähtömaissa ja niiden ihmisten osalta, jotka ovat haavoittuvissa oloissa. Suomeen tuli kolme vuotta sitten valtavan paljon nuoria, terveitä miehiä. Monet myivät kotinsa ja omaisuutensa siellä lähtömaissa, ja miehet lähtivät sitten tuolle vaaralliselle matkalle ja tulivat tänne. Lapset, naiset, vanhukset ja sairaat jäivät sinne sodan jalkoihin kurjiin oloihin. He ovat niitä, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja turvaa. Pakolaisleirit ovat tehokkaita. Ikävä, että niitä tarvitaan, mutta kun määrät ovat miljoonia, niin niitä tarvitaan ja niiden kautta annettu tuki on paljon tärkeämpää kuin se, että meille lisätään vetovoimatekijöitä, mitä osittain katson tämän lakialoitteenkin merkitsevän.

Tänään näyttävät hallituspuolueet ja eduskuntaryhmät kaikkien tehneen joitakin päätöksiä maahanmuuttopolitiikan osalta, ja hallituksen sisältä näytti löytyvän voimia, jotka vaativat nyt sellaisia toimenpiteitä, joita vielä viikko pari sitten jyrkästi vastustivat. Tämä on tietysti positiivista, että näin tapahtuu, mutta kun hallituksessa vaikutetaan, niin nyt odotan, että hallitukselta tulee sitten sellaisia esityksiä, jotka todella tehoavat tähän tilanteeseen. Suomen kansa odottaa hallitukselta toimenpiteitä, ei vetovoimatekijöiden lisäämistä vaan vastuullisia Suomen turvallisuutta parantavia toimia ja näiden vaikeuksissa olevien ihmisten, siellä kaukana olevien, auttamista.

20.32 Matti Torvinen sin: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Elovaaralle, että olette tuonut tämän lakialoitteen tänne eduskuntaan ja käynnistänyt näkemykseni mukaan, toivottavasti, älyllisen ja järkevän keskustelun siitä, millä tavalla me vastaamme tähän aikaan ja tämän ajan vaatimuksiin. Tämän ajan sana ei ole lynkkausmieliala vaan järkevä selvitys siitä, kuinka me saamme täällä olevat tai jossain vaiheessa tänne tulevat turvapaikanhakijat kotoutettua ja heistä erotettua ne henkilöt, jotka eivät tähän maahan sovi, sopeudu. Heidät on poistettava.

Asiallinen kotouttaminen merkitsee sitä, mistä me olemme kolme ja puoli vuotta keskustelleet. Me emme ole onnistuneet kotouttamisessa, ja me emme ole vieneet kotouttamista järkevällä tavalla loppuun saakka. Nyt edustaja Elovaara on saanut liikkeelle keskustelun, jossa nimenomaan ne henkilöt, jotka haluavat kotoutua ja integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ja kertoa avoimesti ja läpinäkyvästi, keitä he ovat, saavat siitä palkkion. Ja ne roistot, roikaleet, raikkaajat poistetaan maasta, jotka eivät tänne kuulu. Se on tämän kolikon toinen puoli, ja se meidän pitää hyväksyä. Mutta se pitää hyväksyä, että tänne tulevalle ihmiselle, joka on hyvä, haluaa kotoutua, tulee antaa siitä ikään kuin pisteitä, mahdollisuuksia, niin että hyvät ihmiset ymmärtävät jäädä maahan ja huonot poistetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 141/2018 vp

Tämähän ei vaaranna millään lailla maahanmuuttoa vaan nimenomaan parantaa turvallisuutta. Ja edelleen korostan sitä, että olen kriittisen maahanmuuton ihminen ja haluan, että ne ihmiset, jotka tekevät täällä pahojaan ja tuhoavat meidän yhteiskuntaamme, eivät kuulu Suomeen.

Meillä on ollut selkeitä näyttöjä siitä, että ne henkilöt, jotka ovat tänne tulleet, eivät ole halunneetkaan kotoutua. Meillä on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa keskusteltu tästä kotouttamisesta. Meillä on käynyt sellaisia ihmisiä siellä puhumassa, jotka kertovat kotouttamisesta, sen epäonnistumisesta, ja siitä, että suomalainen yhteiskunta, tiedätekö, ikään kuin käyttää kaksi kuukautta, silloin kun tänne tulee turvapaikanhakija, siihen, että heille kerrotaan vain heidän oikeuksistaan. Heille kerrotaan, että sinulla on oikeus siihen, sinulla on oikeus tähän. Mutta me kerromme, että sinulla on velvollisuus kotoutua ja että jos sinä haluat kotoutua, me palkitsemme sinua — sinä pääset suomalaisen yhteiskunnan osaksi, kun hyväksyt ne suomalaisen yhteiskunnan lainalaisuudet, joita tämä yhteiskunta todellakin tarvitsee.

Eli pidän tätä lakiesitystä hyvänä ja toivon asiallista ja viilipyttymäistä suhdetta tähän asiaan. [Puhemies koputtaa] Nämä viime päivien ikävät [Puhemies koputtaa] teot eivät ole tämän asian arvoisia.

20.35 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Elovaaran ehdotus ja aloite on hyvin kannatettava, kiitoksia edustaja Elovaaralle siitä, että olette tämän aloitteen tehnyt.

Nythän me — äskeisessä keskustelussa ja monessa muussa keskustelussa tässä istuntosalissa viime viikkoina ja kuukausina — olemme tuoneet esille huolen siitä, että Suomessa syntyvyys on laskenut, äskeisessäkin keskustelussa todettiin, että nälkävuosien tasolle suunnilleen. Me tiedämme, että Suomeen tarvitaan lisää ihmisiä, ja meidän pitäisi kehittää keinoja siihen, miten me saamme hallitusti nimenomaan sellaisia ihmisiä tänne, jotka voivat auttaa meitä Suomessa syntyneitä ja meidän Suomessa syntyneitä jälkeläisiämme pitämään suomalaista yhteiskuntaa hyvänä. Toisaalta tiedämme, että turvapaikanhakijoissa on monia sellaisia tapauksia, että on aidosti vaikea arvioida, täyttävätkö he sinänsä hyvin tiukat kriteerit, mitkä turvapaikan saamiselle on laissa ja kansainvälisissä sopimuksissa. Me tiedämme myös, että Suomessa on turvapaikanhakijoita, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen ja sitten pakkopalautuspäätöksen, ja heidät on palautettu kuolemaan — Suomesta pakkopalautettuja on palautettu kuolemaan. Mielestäni tämä edustaja Elovaaran aloitteen mukainen malli, että ihminen voisi opiskelemalla ja työnteolla ikään kuin osoittaa kansalaisuutensa, on oikein kannatettava.

Haluaisin nostaa nyt yhden tällaisen esimerkin esille: Viime syyskuussa Yleisradio kertoi Tampereella lukiota käyvästä, Afganistanissa syntyneestä Hasan Khademista, joka hyvin nopeassa ajassa on oppinut suomen kielen, saa kahdeksikkoja, yhdeksikköjä, kympejä todistukseen, esimerkiksi suomi toisena kielenä 9 ja matematiikka 9. Hän on elänyt koko ajan siinä pelossa, että hänet karkotetaan. Tämä ensimmäinen juttu tehtiin syyskuussa, ja lokakuussa tuli tieto siitä, että hänen valituksensa siitä, että turvapaikkahakemusta ei oltu hyväksytty, oli hylätty, ja seuraavaksi sitten katsotaan, ottaako korkein hallinto-oikeus tämän käsiteltäväksi. Mielestäni tässä on kysymys tapauksesta, jossa ihminen kaikin puolin vaikuttaa sellaiselta, että meille, Suomelle, [Puhemies koputtaa] ja myös hänelle itselleen [Puhemies koputtaa] olisi hyvä, että hänet saataisiin tähän maahan — aivan riippumatta siitä, mikä se päätös siinä itse turvapaikka-asiassa on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 141/2018 vp

20.38 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hassi piti erittäin hyvän puheen-vuoron edellä.

”Rakkautta ja rajoja” on kristillisdemokraattien otsikko ajatellen maahan tulevia ulkomaalaisia ja myös turvapaikkapolitiikkaa. Sekä rakkauteen että rajoihin liittyy inhimillisyyttä, joustavuutta, mutta toisaalta molempiin käsitteisiin liittyy myös jämäkkyyttä ja tiukkuutta ja selkeyttä. Silloin kun ajatellaan turvapaikanhakijoita, niin siinä on tietysti ne tietyt kriteerit, joiden pitäisi olla kuitenkin selkeitä, jotka pitäisi asianmukaisesti jokaisen kohdalla läpikäydä, ja tietysti pitäisi oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti tehdä päätökset sillä tavalla, että ketään ei kuoleman riskiin lähetetä.

Me KD:ssähän kautta vuosien olemme painottaneet kiintiöpakolaissysteemiä, jolloin pakolaisleirillä jo sinänsä käydään asioita läpi, ja varsinkin naisten, lasten, vanhusten, vammaisten osalta, jotka eivät pääse liikkeelle, olemme painottaneet, että kiinnittäisimme huomiota heihin, jotka ovat ikään kuin kaikista heikoimmassa asemassa. Toisaalta olemme puhuneet paljon siitä, kuinka monta enemmän voisimme samalla euromäärällä ehkä siellä lähialueilla auttaa, eli tähänkin puoleen tätä problematiikkaa pitää kiinnittää huomiota.

Mutta sitten, kun edustaja Elovaara on nostanut esiin tätä sisuasiasia ja kotoutumisasiasia, niin se on myös erittäin tärkeää — ja itse olen puhunut pitkän aikaa siitä — että kun meille tulee maahan ulkomaalaisia, tulee turvapaikanhakijoita, niin samalla kun ensimmäisenä päivänä opetamme heille ensimmäiset suomenkieliset sanat, pitäisi lähteä opetus, kotouttaminen paitsi kieleen myös kulttuuriin, kertoa, miten täällä toimitaan, ja myös kertoa, miten täällä ei saa toimia. Ajatellen myös, että alkuvaiheessahan kommunikaatio pitkälti tapahtuu tulkkien kautta, meidän pitäisi enemmän kiinnittää huomiota, miten tulkit tulkaavat: siihen, tapahtuuko meillä tämä kommunikaatio ja vuorovaikutus sillä tavalla, että myös tulija ymmärtää, mistä on kyse.

Sitten tähän sisuviisumiin sinänsä. Meidän tarvitsee tarkkaan tietysti katsoa tämä aloite. Toisaalta tietysti turvapaikanhakijoilla pitää olla yhdenmukaiset päätökset, että onko tarvetta saada turvaa. Mutta toisaalta — aivan niin kuin edustaja Hassi sanoi ja edustaja Elovaara — silloin kun on kotoutunut, on kouluttautunut ja kuuluu ehkä sellaiseen luokkaan, jota me kaikin puolin täällä tarvitsemme, ja voisi paitsi toteuttaa itseään myös olla hyödyksi yhteiskunnalle, niin minusta tässä pitäisi miettiä, mikä on se keino, mikä nimike, millä tällaiset ehkä voisivat tulla Suomeen. Jotkuthan pystyvät hankkimaan itsellensä työpäikan, saavat työluvan ja sitä kautta oleskeluluvan, jotkut tulevat muutenkin opiskelemaan, [Puhemies koputtaa] voisiko se olla sitä kautta. Mutta ajattelisin, että se, että huomioidaan kokonaisvaltaisesti tässäkin tilanteessa, on kyllä [Puhemies koputtaa] kannatettava ja hyvä aloite sinänsä.

20.41 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Katsoin netistä vähän tietoja — pysykö tämä laite auki:

Meillä on jo nyt aikamoinen määrä kotouttamassa ja kuuntelemassa näitä tuhannen ja yhden yön tarinoita. Tässä on listaa: ”Monikulttuurisuusasiantuntija, maahanmuuttokoordinaattori, tulkkipalvelukoordinaattori, asioimistulkki, kulttuuriluotsi, vertaisosaaja, maahanmuuttajien erityisryhmän linjavastaava, päivähoiton maahanmuuttajakoordinaattori, sopeuttamistyöntekijä, kotoutussihteeri, monikulttuurisen varhaiskasvatuksen suunnittelija, monikulttuurisen opetuksen suunnittelija, suomen askeleet -linjan opettaja, lyhytkurssivastaava, aikuisperuskoulun linjavastaava, alaikäisten turvapaikanhakijoiden ryhmäkodin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 141/2018 vp

vastaava ohjaaja, monikulttuurisuusaktivisti, aktivistimaahanmuuttajakouluttaja” — mikä tuo sana on? — ”monikulttuurisuuskoulutusmateriaalivastaava, Maahanmuuttoviraston tulosalueen johtaja, sosiokulttuurinen tasapainottaja, pakolaisneuvonantaja, vähemmistö-oikeuksien valvoja, avustusanomusten esittäytävä, maahanmuuttajien asunto-oloja pohtiva virkamies, maahanmuuttajapalveluiden päällikkö, maahanmuuttoneuvoston puheenjohtaja, monikulttuurikonsultti, kerjäläistyöryhmä, maahanmuuttajien rekrytoinnin helpottamista pohtiva työryhmä, Maahanmuuttoyksikön terveydenhuollon konsultti, Maahanmuuttoyksikön psykologi, Maahanmuuttoyksikön sosiaalityöntekijä, Maahanmuuttoyksikön sosiaali-ohjaaja, Maahanmuuttoyksikön etuuskäsittelijä, maahanmuuttajalasten varhaiskasvattaja, sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston ylitarkastaja, Siirtolaisinstituutin johtaja, vastaanottokeskuksen apulaisjohtaja.” Ja lista jatkuu. Tässä oli vasta pieni osa, mutta luen sitä kuitenkin: ”maahanmuuttajaneuvoston puheenjohtaja, naapurussovittelija, kotouttamisohjaaja, avustamistulkki, aputulkki, kunniaan liittyvien konfliktien asiantuntija.”

Minä en kehtaa tätä, arvoisa puhemies, enää lukea tämän pitempään, mutta tähän on jo aika paljon satsattu. No, jos nyt vielä perustetaan muutama sata virkaa lisää näitä kotouttamaan: meidän voimme lukea nyt tuloksia, mitä on tapahtunut. Ei se ole sen kummempaa. Lisää tulee tapahtumaan. — Kiitoksia.

20.45 Tiina Elovaara sin: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä käytetyistä puheenvuoroista.

Tämän lakialoitteen ajatushan on juurikin se, että kun yhteiskunnan varoja ja resursseja käytetään maahanmuuttoon ja siihen liittyviin toimiin, niin tämä aloite vahvistaa sitä, että tämä meiltä oleskelulupaa hakeva henkilö ikään kuin myös maksaa takaisin sitä apua ja resursseja, jota hän on saanut, osoittamalla sillä aktiivisuudella, jota hän tekee, sen, että hän haluaa olla tasavertainen suomalaisen yhteiskunnan jäsen ja sitä kautta myös työskennellä, opiskella ja palauttaa sitä verorahaa meille — koska moni täällä katsoo tätä myös tästä taloudellisesta näkökulmasta. Tämä ikään kuin peilautuu nyt vaikka tähän edelliseen puheenvuoroon mielestäni siten, että nyt nimenomaan vastuutetaan henkilöitä itseänsä toimimaan siten, että he löytävät paikkansa tässä yhteiskunnassa, ja me haluamme siinä heitä myös auttaa. Tässä tavallaan on mielestäni tasapainossa sekä yhteiskunnan että yksilön vastuu omasta elämästään ja siitä, minkä verran resursseja me eri asioihin käytämme, jolloin itse ajattelisin, että tämä on aloite, johon esimerkiksi maahanmuuttokriitikoiden tulisi suhtautua aika myönteisesti, koska tässähän todella edellytetään henkilöltä itseltäänkin sitä ja mahdollistetaan sitä, että hän voi osoittaa tätä onnistunutta kotoutumista.

Siinä ehkä lyhyesti kommenttini. Hienoa lähettää tämä aloite matkaan!

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.